

nyével. Miután az Új Idők novellapályázatának második díját a közönség szavazatainak alapján megnyertem, elbeszéléseimet gyakran közölték. Keresztúton című első regényemet mégsem náluk kötöttem le. Fodor Gyula a háborús fiatalság reménytelen jövőjével kapcsolatosan olyan változtatásokat kívánt tőlem az első világháborúban játszódó regényben, amelyekről hallani sem akartam. Épp hűtlenségemet vetette a szememre, amikor a titkárnője beengedte hozzá Gulácsy Irént, mert azt hitte, én már eltávoztam. Fodor bemutatott neki, s kissé kényszeredett kedélyeskedéssel mesélte el, hogy kezdő író létemre képes voltam inkább lemondani a szerződésemről és az elsőkönyves író bemutatkozó reklámáról, mintsem alapjában lényegtelen változtatásokat eszközölni a könyvben. Általában eléggé hallgatag vagyok, de — különösen e kezdeti korszakban — meg lehetően elfogódott feszélyezettség bénított meg a már beérkezett írók társaságában. Most azonban majdnem hevesen védtem az igazamat: „De ezek nem lényegtelen körülmények. A kor lelki és egzisztenciális töréseket keltő bizonytalanságait élénken érzékeltető részletek nélkül egészen más megvilágítást kapna a jövője reménytelenségétől meghasonlott hősnő menekülése.” Gulácsy Irén érdeklődéssel figyelte szavaimat. „Szeretném elolvasni a könyvedet. Egyébként csak helyeselhetem, ha egy író jobban ragaszkodik az elgondolásaihoz, mint az előnyösebb szerződéshez.” Biztatón mosolygott rám, nem törődve Fodor Gyula észrevehető elkedvetlenedésével. Úgy látszik, jó benyomást tett rá a következtességem, mert egyébként hidegnek tűnő arckifejezése határozottan átmelegedett, amíg hozzám beszélt. Alaposan megfigyelhettem. Feltűnően magas és domború, átlátszóan fehér homlokából magasra fésülte szőke haját, s a homloka így még magasabbnak látszott. Amikor valamiről véleményt mondott, erősen összehúzta a szemét, valószínűleg — hozzám hasonlóan — rövidlátó lehetett. Természetesen sürgősen postára adtam számára a regényemből egy példányt. Hamarosan hosszú, bátorító levél érkezett tőle, melyben még egyszer leszögezte, hogy „tisztelőtreméltó makacsságomért” csakis igazat adhat a változtatások ügyében, mert ha ezeket végrehajtom, csupán csak szerelmi történetté válik az így „élettől lüktető” regény. Megdicsérte a regény felépítését és meseszövegét, legfőbb értékének pedig azt érezte, hogy merszem volt nemcsak feketén-fehéren festeni, s a regény központjába hősnő helyett egy új nőfípust állítani: háborútól összekuszált sorsának sokszor gyöngö és kapkodó, de alapjában véve tisztaságra vágyó asszonyát, akinek tévelygéseiről kegyetlen árat kell fizetnie, amíg önszántából képes lesz nagyratörő vágyairól lemondani.

(Folytatjuk)

SZIRMAI ENDRE VERSE

Kosztolányi Dezső

Oly sokszor látni vélem őt,
s a vele szunnyadó időt...
Őt, a rokont, a költőt, s jóbarátot,
a borongós, makacs egyedül állót.
Szava, dallama a múltból hangzik át,
zöld tintától pecsétés, kopott kabát...
Apámmal látom, jár a kertben,
s beszélgetnek a szürkületben.